

עזב את לימוד התורה. והוא 'מאיר לארץ ולדירים עליה' על ידי אור התורה. ולכן, כשיצא יעקב, 'פנה זיווה, פנה הודה, פנה הדרה'. כשהיה בעיר, על ידי לימוד התורה היה משפיע שפע גדול. וברגע שיצא, כולם מרגישים. לכן, אדם שלומד תורה הוא מאיר לכל העולם. זה פלא פלאות, וצריך לדעת את זה. והוא היה קשור לבורא עולם. וכשהקדוש ברוך הוא אומר לו לצאת וללכת 'חרנה' ולקחת שם אישה ולברוח, אצל יעקב הכל זה 'מידת הנשתנון', וזה לא מעניין אותו מה שעובר עליו. אימא אומרת, הוא עושה את זה. למעשה, אדם אחר היה צריך לפחד ולהתחבא באיזה מקום. אך לא. הוא בוטח בקדוש ברוך הוא ולא מפחד.

לכן אומר ה'שפת אמת', שתמיד בדרך כלל בפרשיות יש בהן הפסקות- יש פרשייה פתוחה וסתומה. אך פה בפרשת 'ויצא' אם אדם יסתכל בספר תורה, יראה שמתחילת הפרשה ועד סופה הכל 'אחד' ברצף עמודים שלמים, ואין 'סתומה' ו'פתוחה'. ולמה זה?, מסביר ה'שפת אמת'- בדרך כלל יש פרשה 'פתוחה' ו'סתומה', בשביל שאדם יתבונן מפרשה לפרשה. וכאשר הקדוש ברוך הוא אמר למשה רבנו את הפרשיות, משה היה מתבונן בהן. אבל אומר ה'שפת אמת'- 'ויצא' מדברת על כל התלאות של יעקב, ואיך הוא התחזק באמונה בהשם, באמונה פשוטה. איזה בעיות היו לו- בא אליפז ורודף אחריו. ועוד בעיות גדולות. ובכל זאת, הוא אומר 'רבתי', בכל הדברים- צרת לבן, צרת דינה, צרת יוסף, על הכל- 'יש משגיח מהשמיים'. לכן, בכל הצרות 'אין להישבר' ואין לעצור. אלא להמשיך ולהמשיך ולא להיכנע. מאמינים בקדוש ברוך הוא. הוא לא הסיח רגע אחד מ'שיוויי' השם לנגדי תמיד, והכל מקשה אחת של 'אמונה'. פלא פלאות.

ולכן, לפעמים אם חלילה אדם מקבל איזה מכה מאיזה חבר, צריך לדעת שלא החבר היכה אותו. זה הקדוש ברוך הוא 'מלמעלה'. זה דומה לכך שאם אתה זורק איזה מקל על איזה כלב, אז הוא הולך ומרביץ למקל. 'מה אתה מרביץ למקל?', זה הבן אדם שמה זרק עליך. זה לא המקל.. אתה כועס על המקל??'. מי שכועס על החבר שלו שהיכה אותו, שהציק לו ושעשה לו, זה דומה לאותו כ.ל.ב. שכועס על המקל.. אלא, צריך רק לבטוח בקדוש ברוך הוא.

תאר לך שאם אדם בא אליו ה'דוור' והביא לו 'דואר', ויש במעטפה שני מיליון דולר. ואומר האדם הזה 'לדוור'- 'תודה רבה לך ששלחת לי שתי מיליון..'. אך מה זה קשור לדוור?, הוא בסך הכל 'שליח'. למי ששלח לך אתה צריך להגיד לו 'תודה רבה' ולא 'לדוור'. אותו דבר להפך- אם בא הדוור והביא לו חס ושלום צו 'לבית משפט', מה,, הוא ילך וירביץ לו לדוור ויאמר לו 'מה אתה עושה לי?'. זה לא קשור אליו בכלל. ולכן צריך לדעת 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה'. הכל זה מלמעלה.

לכן, צריך שלא יבואו ייסורים לאדם, כי ייסורים זה דבר קשה וקשה לעמוד בהם. כמו שהגמרא אומרת 'לא הן ולא שכן', כי לא תמיד אדם יכול לעמוד בניסיונות. על אז אומר 'בעל הטורים' על הפסוק 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה'. אומר 'בעל הטורים', מי שמושלך לארץ כמו 'סולם מוצב ארצה', שזה או ה'ממון' שלו או בעיה אחרת בתחתית הסולם על הארץ, אומרים לו 'אל תדאג, כי ברגע אחד אפשר להפוך את הסולם, והשליבות שלמטה עולים למעלה. אז מה אתה דואג??

היה יהודי אחד ששכר דירה, אבל דירת פאר. דירה יפה עם כל המעלות שיש. וכמה עולה לו כל חודש לשכור אותה?- 25,000 שקל.. לא הרבה.. השוכר הזה היה אדם טוב, וכל חודש היה בא וסופר למשכיר שלו את החבילה.. לפעמים היה מאחר בכמה 'דקות' עד שב'בנק' ייתנו לו את המזומנים, אבל בסך הכל היה בסדר. יום אחד, זה שמשכיר לו את הדירה היה צריך לנסוע לאיזה מקום לכמה חודשים, ושם את אחד הפקידים שלו שהוא יהיה אחראי על גביית הכסף. והשוכר לא הביא לו ביום הראשון לחודש את הכסף, ובא הפקיד הזה לתת לו מכות. אמר לו 'על כל יום שלא תביא, אתה תקבל 'מלקות'.. וכך, נתן לו מלקות ביום הראשון, וגם ביום השני, וביום השלישי, עד ששילם. חודש אחר, עוד הפעם קצת איחר, ועוד הפעם נתן לו מלקות. וכך גם החודש הבא, וכן הלאה. כשבא בעל הבית מחו"ל, ניגש אליו השוכר ואומר לו 'תראה, זה לא בא בחשבון.. תראה מה עשה הבן אדם הזה.. הרביץ.. לא הבאתי לו בזמן את הכסף, והרביץ..'. אמר לו 'תשמע, על כל פעם שקיבלת מכות, תקבל 'לירה זהב'.. כשחזר השוכר לביתו, רואה אותו שהוא עצוב. שאלה 'למה אתה עצוב?', מה קרה עכשיו?', אמר 'עכשיו חזר בעל הבית מחו"ל.. חבל שלא קיבלתי עוד מלקות מהפקיד.. כי כל מכה שווה לירה זהב..'. לכן, 'כל דעביד משמיא, לטב עביד', אבל בכל זאת אנחנו לא רוצים מכות ולא רוצים זהב כנגד זה, אלא רוצים רק טוב.

'אפק' אפא יפה צאק.. יעקב אבינו עכשיו יוצא לדרך. וכשאדם הולך בדרך, הוא צריך להגיד 'תפילת הדרך'. יש שם קדוש שהוא שומר על הדרך. השם הקדוש הזה בסופי תיבות של הפס'- 'כי מלאכיו יצווה לך לשמרך בכל דרכיך', סופי תיבות שם קדוש 'יוה"ך'. ומה זה השם הקדוש הזה?. הרי יש מזיקים שמפריעים. והקדוש ברוך הוא, בשביל לטפל במזיקים, יש סכין שיש לה 16 פיות שצריך להכות בה ברשעים. 'יוה"ך'- 16 בגימטריא. וזה שם קדוש ששומר את האדם מן המזיקים בדרך. לכן, רבקה כששלחה את יעקב, ברכה אותו "כי מלאכיו יצווה לך". לכן גם כן רבי שמעון וחבריו כשהיו הולכים בדרך ומתחילים ללמוד 'זוהר', איך היו מתחילים?-

'והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע'. עד היום אני שומע שה'פְּרָסִים' אומרים את הפסוק הזה ויש להם איזה ניגון מיוחד. רבי שמעון וחבריו היו לומדים בדרך והם היו הולכים ממקום למקום ויושבים ביערות ובמקומות אחרים בדרך, ולכן כדי שיהיה שמירה לדרך, היו מתחילים 'והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע' שזה ראשי תיבות של השם הקדוש הזה 'יוה"ך'. ולכן הם היו אומרים את הפסוק הזה. ולכן גם אומרים בסיום 'תפילת הדרך' יחיד ורבים הלכה כרבים'. גם כתוב שמי שנפטר מחברו, לא ייפטר ממנו אלא בדבר 'הלכה' בשביל לשמור אותו בדרך. לכן 'יוצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה'. היה צריך להגיד 'יוצא יעקב מבאר שבע לחרן'. יוצא אם כן שהמילה 'וילך' ואות ה' של 'חרנה' מיותרים. אלא זה שם קדוש 'יוה"ך'. אם תוציא את האות ל' מ'וילך', ואם תוסיף את האות ה' של 'חרנה', יהיה את השם הקדוש הזה. לאשכנזים גם כן זה יוצא טוב- כי 'יוה"ך' ב'ידיש' זה 'מרק' ששותים. לכן לפני שהרבי האדמו"ר מ'סאטמר' בא מחוץ לארץ לארץ, ולפני שהוא יצא לדרך, מה הביאו לו?-' יוה"ך'. כי זה שם קדוש ששומר את הדרך.

מחלוקת לא יוצא אפילו קפ"ת- כשהלך יעקב בדרך, רדף אחריו 'אליפז' שאמר לו 'אבא ציווה אותי שאני אביא את הראש שלך אלי'. אני מוכרח לעשות זאת'. אומר לו 'למה?'. אמר לו 'אני מתבייש ממך. אתה לימדת אותי תורה ומילאת לי את הראש בתורה, אבל אבא..'. אמר לו יעקב 'אני ממשיך ללמד אותך, ואתן לך עצה. כתוב **ש'עני חשוב כמת'**. אתה יודע כמה אמא ואבא שלי הביאו לי כסף?, עגלות מלאות וגם מתנות. קח את הכל..'. אמר לו 'אבל אני רוצה גם את מה שאתה לובש. איזה מלבוש פאר אמא עשתה לך. כל כך יפה, מלבוש כזה עם 'כתר', ואתה נראה כמו מלך. אני רוצה גם את זה..'. אמר לו 'תיקח'. אמר 'לא.. גם את הבגדים הפנימיים, הכותונת אני רוצה..', וכך עשה אותו ערום כמו שיצא מבטן אימו. עכשיו התחיל לבכות אליפז ואמר 'אני אבוא לאבא שלי, ומה אני אגיד לו שלא הבאתי לו את הראש שלך?', אמר 'תגיד לו- אכל אותו אריה. בדרך תפס אותי אריה וראה ראש כזה ביד שלי, ונלחם איתי לקחת אותו והצליח..'. אמר 'זה עצה טובה.. אז כל טוב, אני הולך..'. ומסכן יעקב, ככה ערום כיום שיצא מבטן אימו, איזה בושה. מה עשה הקדוש ברוך הוא?, ברא לו מיד 'מעיין'. פתאום הוא רואה על ידו מעיין, ונכנס בפנים ואמר 'עד יעבור זעם אשאר כאן'. מה עשה עוד הקדוש ברוך הוא?, עשה חסד ושלח איזה אחד שרוכב על איזה סוס. היה זה 'פרש' שהיה לו חם ורצה קצת להקיר את עצמו במים, ונכנס במעיין וטבע שם. יצא יעקב אבינו ולקח הבגדים ולבש אותם, ורכב על הסוס.. אמר 'עכשיו איך אני אלך ל'חרן' בלי כלום?', איך אלך בתור 'פרש'?, ולכן אמר 'אני הולך ללמוד תורה. קודם כל נלמד תורה'. וכך הלך למשך 14 שנה ונטמן בבית מדרש 'שם ועבר'. ולא ישן שם 14 שנה. וכשהגיע ל'הר המוריה' אחרי שיצא משם, כתוב שם 'וישכב במקום ההוא', כי עד אותה עת לא שכב לישון. ובכל זאת, אפילו שהגיע לשם, איפה הוא שכב? מה, היה לו שם מיטה?? אלא שכב על רצפת אבנים. שם בבית מדרש 'שם ועבר', אפילו על רצפת אבנים לא שכב!, וכל זה בשביל ללמוד תורה. פלא פלאות.

ואז כשהגיע לשם, התחילו האבנים לרקוד ולתופף, וכל אחת אומרת 'עליי יניח ראשו'. ולבסוף עשו שלום ביניהם ונהיה הכל 'אבן אחת' שעליו יניח את ראשו. המפרשים אומרים- אם כבר נהיה נס שכל האבנים נעשו אבן אחת, יותר טוב שיהיה כבר 'קְרִית' שנוח לישון עליו.. אלא, לומדים מכאן, שמחלוקת לא יצא 'כרית' אף פעם, ולכן יצא אבן..

קפ"ת הנפך- רבותינו אמרו שיצא יעקב מבאר-שבע ללכת ל'חרן' אחרי שלמד תורה, וקפצה לו הדרך. כי אמר יעקב 'איך אפשר שאני אבוא ל'חרן', ולא הלכתי ל'מקדש'. ואז הקדוש ברוך הוא הקפיץ לו את הדרך.

'ויפגע במקום'- אומר רש"י- אין 'פגיעה' אלא לשון 'תפילה'. ולמה שינה הכתוב ל'ויפגע' ולא אמר 'ויתפלל', כי קפצה לו הדרך ומיד 'ויפגע במקום ההוא'.

היה מספר לנו הרב שרעבי, שהסבא שלו רבי אברהם תעיזי היה ב'תימן', וכל ערב שבת היה עושה 'קפיצת הדרך' 'לכותל המערבי' וחוזר! יום אחד האמא שלו חיפשה אותו וראתה אותו בדיוק, ואז היא צעקה, ואז הוא 'ירד' באיזה כפר אחד, ומאז החליט שיותר לא 'יקפוץ' כי אמא שלו הצטערה מאוד.

פעם סיפרתי לכם שהתקשו בישיבת 'בית אל' באיזה שאלה, והם שמעו שיש גאון גדול ומקובל גדול ב'מרוקו' שקוראים לו רבי עמרם בן דיוואן, ואמרו 'נשאל אותו'. שכרו גוי ואמרו לו 'תלך, תיקח את זה ותביא לנו תשובה. תלך אצל הרב הזה ויכתוב לך תשובה'. כמה חודשים הלך על החמור עד שהגיע ל'מרוקו' וממש נשבר לו הגב.. חיפש איפה גר הרב, ובדיוק אותו זמן היה הרב מסדר את הגינה. אומר לו 'איפה הרב?', אמר 'רגע..', הלך לבש את הבגד שלו ואמר לו 'כן, מה אתה רוצה?'. אמר 'שלחו אותי המקובלים הגדולים ב'בית אל', יש להם שאלה. 'תראה לי'. רואה, והופך את הדף וכותב את התשובה על המקום.. ואשתו בדיוק הייתה רודה לחמים מהתנור. מוציא הרב לחם אחד ואומר 'יאללה, לך קח להם גם את הלחם..'. אמר הגוי 'מה תיקח??', אני חייב לנוח איזה כמה שבועות! אמר לו 'תלך אמרתי לך..', וגירש אותו.. ההוא מתחיל ללכת... וברגע אחד רואה את עצמו ב'בית אל' למטה ב'עיר העתיקה'! והלחם חם.. עלה למעלה ואמר להם 'אתם רבנים??', הנה התשובה,, עכשיו, עכשיו שלח אותי אליכם בחזרה.. ברגע אחד.. פלא

פלאות. 'קפיצת הדרך' זה דבר קטן. והעיקר הגדול זה מי שיועד ללמוד תורה, ומי שהוא תלמיד חכם.

ואת הבוֹיִינִים תִּקַּח לָךְ - וכשהגיע יעקב 'למקום', האבן שהייתה שם דיברה אליו, ויעקב אבינו סידר את האבנים, וכל אחת מהאבנים היו אומרים 'עליי יניח צדיק ראשו', ואז האבנים נעשו אבן אחת. מסופר שהאימא של רבי יונתן אייבשיץ החביאה מתחת לכרית של אבא 10 תפוחים בשביל 'ליל שבת' שכל ילד יקבל תפוח. היה רעב מאוד רבי יונתן, ואכל תפוח ועוד תפוח, ובסוף נשאר רק תפוח אחד. אמא שלו שואלת 'יונתן, מי אכל את התפוחים?', אמר 'אמא, ראיתי אותם רבים ביניהם, וכל אחד רוצה ש'אבא יניח עליו את ראשו...!', ובסוף הסכימו כל התפוחים שיהיו 'תפוח אחד'... והנה כמו שאת רואה, תפוח אחד שנשאר... אומרים עליו ש'בחנוכה' אוכלים הרי לביבות שקוראים לזה 'בוֹיִינִים'. אז הוא היה אוכל תמיד את הלביבות, ואמא הייתה שומרת עליהן כדי שלא יסיים לכולם את הלביבות. אמר לה 'אמא, קוראים לך למעלה...', היא הלכה ובינתיים הוא אכל את הלביבות. כשחזרה, אומרת לו 'יונתן, מי אכל את הלביבות??', אומר לה 'אמא, כתוב בפסוק 'שֶׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם, ואת ה'בוֹיִינִים' תִּקַּח לָךְ...!', 'אז אני סידרתי את העניינים..'

והפאת שִׁמְאָה וְסוּלָם - יעקב אבינו רואה בחלום 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה'. 'סולם' - רבותינו אמרו ש'סלם' גימטריא 'ממן', והוא מוצב ארצה וזה דבר 'ארצי', אבל אפשר לעשות בו דברים גדולים ולהביא אותו למדרגה של 'וראשו מגיע השמימה'. תלוי למה האדם משתמש בכסף ומה הוא עושה בו. יש שמשמש בו לדברים טובים, ועושה בו צדקות ומעשים טובים שזה העיקר, ויש להיפך חס ושלום. צריך שאדם ידע להשתמש בכסף לטובה.

רבי יוסף חיים מספר שהיה סולם עם 'שליבות' שהיה נשען על הקיר בחצר הבית. ואז המדרגה העליונה הייתה אומרת לחברותיה 'אני למעלה מכולם.. תראו אותי...!'. בעל הבית עבר שם ושמע אותה, והפך את הסולם ובסוף היא הייתה למטה מכולם. וזה 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', אפשר ברגע להפוך את העליונה לתחתונה ואת התחתונה לעליונה.

היה אחד שהיה לו בגד קציעות וכל מיני פירות שהוא יִבֵּשׂ אותם על הגג, תאנים, צימוקים וכו'. אמר לפועל שלו 'תשמע, אני מפרך שלא יעלו למעלה וייקחו לי את הסחורה היקרה. לכן אני מבקש ממך שתוריד את השליבות' של הסולם. הוא טיפס על הסולם, והוריד את הראשונה שתחתיו, ואת השנייה, והשלישית.. ובסוף הפועל הזה נשאר למעלה בלי סולם. איך הוא ירד עכשיו? צעק 'לא יכול לרדת..!'. אמר לו בעל הבית 'ככה עושים?', אתה היית צריך לעלות קודם למעלה, ובירידה שלך להוריד שליבה אחר שליבה עד שתוריד. תדע לפעם הבאה. בפעם הבאה היה לו במחסן למטה בבור, יין. אומר לו 'לך תביא לי.. יש לי שמחה במשפחה, תביא לי כמה בקבוקים של יין, אני צריך אותם'. אז הוא ירד בסולם, ואמר לעצמו 'אמר לי המורה - 'קודם כל תוריד מלמעלה, ותוריד אחד אחד..!', וכך עשה ועכשיו הוא נשאר למטה.. אלא, צריך לדעת מתי להוריד מלמעלה ומתי מלמטה ואיך לעלות ומה לעשות. הסולם לפנינו, רק שנדע איך לעלות בו ואיך לרדת בו ואיך להשתמש בו.

רבי יעקב גלינסקי מספר שהוא היה בבית האסורים ב'סיביר' תקופה ארוכה. והיה שם אחד ה'נגידים' הגדולים, העשירים הגדולים שאמר לו 'אני כועס מאוד וכל הזמן כואב לי על שני רבנים שלא לחצו אותי לתת יותר כסף..!'. אמר לו 'למה?', אמר 'כל הכסף עכשיו הלך לאבדון, ואין לי כלום. לכל הפחות אם היו לוחצים ולוקחים כסף, זה היה הולך לצדקה. חבל. למה התביישו ללחוץ עליי'.

רבי אלחנן וסרמן היה לו ישיבה ב'בורניץ' והיו לו 400 בחורים בזמנו בישיבה, והיה מוסר את עצמו באופן יוצא מן הכלל עבור הישיבה. הוא היה תלמיד ה'חפץ חיים', וידעו כולם שאחרי ה'חפץ חיים', רבי אלחנן וסרמן הוא רבן של כל ישראל. היה גאון גדול וצדיק גדול, אבל הוא בסוף נהרג ב'שואה'. פעם אחת הוא הלך לאיזה מיליונר אחד ואמר לו "תראה, אני צריך כסף לישיבה". אומר לו "אני לא יכול לתת לך", אמר 'אבל יש לך.. אתה רק 'פקיד' על הכסף, זה לא שלך. הקדוש ברוך הוא הפקיד בידך, תיתן, אני צריך את זה לישיבה'. הישיבה הייתה אז בצרה גדולה. אמר לו 'לא'. אמר לו 'תשמע, חס ושלוש הקדוש ברוך הוא יכול לקחת לך את כל הכסף'. אמר 'אין מצב בעולם. אני יש לי נכסים ביבשה באוויר ובים ובכל המקומות. איך אפשר לקחת לי??' אמר 'אם יש לך אז תביא. תדע שהקדוש ברוך הוא כן יכול לקחת לך' אומר לו 'לא יכול'. אומר 'יכול לקחת אותך מהכסף. או יכול להשאיר אותך עם הכסף ולסובב' לך את הראש, ולא יהיה הכסף שווה כלום. אז מה אתה עושה?', אמר 'לא, אני לא שומע לך'. אמר לו 'תשמע, הקדוש ברוך הוא יכול לקחת לך את הכסף למרות שאתה אומר שלא. אני רק רוצה שתמיד תחיה ויהיה לך טוב. אבל תדע לך זאת'. אומר הרב שאחרי שנה ראה אותו באיזה 'הכנסת אורחים' מושלך ככה. אמר לרב 'כפי שאמרת. בא יום אחד 'ניקולאי' הצאר של 'רוסיה' ועבר את אחד הגשרים שבבעלותי, והגשר היה רעוע והוא נפל מן הגשר, וגם כל השיירה של ניקולאי נפלו לתוך הנהר, והיה נס שהצילו את ניקולאי. קראו לי למשפט, ודבר ראשון החרים לי את כל מה שיש לי, ולקחו לי את הכל ועשו אותי ערום בלי גרוש אחד..! ממשיך ואומר, שיש לו מזל שלא לקחו לו את הנשמה...